

N:o 138.

Af Herr Gustaf Jonsson: Angående förändrade grunder för skolhusbyggnadsskyldighetens utgörande.

Ännu har ingen förändring vunnits i afseende på fördelningen af de flera kommunala besvär, hvilka sedan förflutna tider, då knappt någon annan näring än jordbruket fanns, nästan uteslutande hvila på hemmanen; och ännu deltaga dessa i flera sådana efter gårdtalet, i vissa fall till och med det oförmedlade, oaktadt det ena mantalet mångfaldigt öfverstiger det andra i areal och värde.

Vid 1865—1866 års riksdag afgafs till Kongl. Maj:t en underdånig skrifvelse i detta ämne, nemligen beträffande delaktigheten i byggnad och underhåll af kyrka med hvad dertill hörer samt sockenstuga och fattigstuga; men intet har härigenom vunnits. Samma förhållande eger äfven rum beträffande tingshus och häradsfängelse, ehuru båda Kamrarne vid 1867 års riksdag fattade beslut om en underdånig hemställan rörande grunden för denna byggnadsskyldighet, men denna fråga är besynnerligt nog ännu alldeles olöst, derom jag endast i förbigående velat erinra.

Då den länge önskade reformen efter mitt förmenande lämpligast utföres steg för steg, hvarigenom utsträckningen af de ifrågavarande besvären till de samhällsmedlemmar, som hittills äro derifrån befriade, blifver för dem mindre kännbar, så har jag funnit mig för närvarande böra endast upptaga ett föremål, som på en gång är jemförelsevis nytt och tillika af beskaffenhet att vara i en för de svagare hemmanen ganska betungande tillväxt, nemligen byggnad och underhåll af folkskolebyggnad.

Deltagandet i sådan byggnadsskyldighet är bestämdt genom § 3 i 1842 års folkskolestadga, sådan den lyder enligt Kongl. Kungörelsen den 29 Maj 1850, och Byggningsbalken Kap. 26 § 1. Den först anförda, nu gällande bestämmelsen i Kongl. Kungörelsen af år 1850 är numera alldeles otillämplig, sedan genom våra kommunallagar en helt annan röstgrund än förut blifvit införd. En kyrkostämмо-ordfö-

rande saknar nemligen all föreskrift om huru jemförelse skulle kunna ske och beräkning verkställas af å ena sidan den rösträtt, som tillkommer verk och inrättningar efter det nu gällande fyrktalet, och å andra sidan den rösträtt, som tillkommer hemmanen efter blott oförmedladt hemmantal. Redan ur denna synpunkt är en förändring af högsta behof påkallad.

Hvad sedermera angår frågan om en gemensam billig grund för delaktigheten uti ifrågavarande besvär, så synes mig först och främst rättvist, att hemmanen sig emellan deltaga efter taxeringsvärde och derpå för hvarje belöpande fyrktal. Vidare är ej obilligt att äfven verk och inrättningar efter sitt fulla fyrktal deltaga, emedan detta i allt fall blifver för dem, såsom i någon mån mindre fasta inom kommunen, blott ett deltagande till hälften med hemmanen, enligt det förhållande som eger rum mellan de förres inkomstbevillning och fyrktal. Den del af inkomstbeskattade kommunmedlemmar, som utgöres af löntagare, torde deremot, såsom ännu mera rörliga, böra deltaga i en ytterligare nedsatt proportion till blott en fjerdedel med hemmanen, hvilket efter gällande fyrktalsberäkning är detsamma som till hälften efter deras fyrktal. Skillnaden mellan å ena sidan byggnadsvirke jemte annan kostnad och å andra sidan dagsverken, hvilken ännu i Byggningsbalken 26 Kap. 1 § kvarstår, torde böra, hvad skolhusen angår, på anförda skäl alldeles bortfalla, och i sammanhang dermed de matlag blifva från all byggnadsskyldighet befriade, hvilka icke äro för någon fastighet eller inkomst efter 2:dra Art. Bevillningsförelörden taxerade, en befrielse, så mycket billigare, som dessa icke hafva i förevarande frågor någon motsvarande rösträtt.

Jag får således hvad *skolhusbyggnad* angår föreslå, att, med upphäfvande af de grunder som för denna skyldighet äro gällande, stadgas måtte:

dels att den skyldighet, som i detta hänseende hemmanen komma att framgent vidkännas, må dem emellan utgöras, icke efter hemmantal, utan efter det hvarje hemmans taxeringsvärde åsatta fyrktal;

dels att jemte hemmanen ej blott verk och lägenheter, utan hädanefter äfven löntagare, efter enahanda grund som hemmanen eller fyrktalet, vidkännas och deltaga uti ifrågavarande besvär, dock löntagare endast till hälften mot öfriga beskattningsföremål.

Om remiss till Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 28 Januari 1871.

Gust. Jönsson.